

NORGES HØYESTERETT

Den 26. januar 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Kallerud, Bergsjø og Steinsvik i

HR-2023-180-U, (sak nr. 22-094388SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

I.

Staten v/Finansdepartementet

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Håkon Christian Nyhus)

mot

A

(advokat Ivan Skjæveland)

II.

A

(advokat Ivan Skjæveland)

mot

Staten v/Finansdepartementet

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Håkon Christian Nyhus)

avsagt slik

K J E N N E L S E O G B E S L U T N I N G :

- (1) Høyesteretts ankeutvalg tillot 24. august 2022 fremmet anken fra staten ved Finansdepartementet over Borgarting lagmannsretts dom 15. mars 2022 i sak nr. 21-064150ASD-BORG/01 mot A. Den avledede anken fra A ble tillatt fremmet for så vidt gjelder spørsmålet om ansvarsgrunnlag og for øvrig nektet fremmet.
- (2) Både staten ved Finansdepartementet og A har fremlagt nye bevis og bedt om samtykke etter tvisteloven § 30-7 første ledd. Det er også oppstått spørsmål om A har fremsatt nye påstandsgrunnlag som krever tillatelse etter tvisteloven § 30-7. Det er subsidiært anmodet om samtykke etter denne bestemmelsen for det som eventuelt anses som nye påstandsgrunnlag.
- (3) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at når det er gitt samtykke til fremme av anken etter tvisteloven § 30-4, kan nye bevis og nye faktiske grunnlag ikke gjøres gjeldende uten at særlige grunner taler for det, jf. tvisteloven § 30-7 første ledd.
- (4) Ankeutvalget har i flere avgjørelser gitt uttrykk for at praksis for å tillate *fremleggelse av nye bevis* er liberal. Det sentrale er hvorvidt det nye beviset vil føre til en endring av sakens

karakter eller vidløftiggjøring av saken, jf. HR-2022-434-U avsnitt 3. Samtykke etter tvisteloven § 30-7 første ledd forutsetter at det ikke er andre prosessuelle hindringer for fremleggelse av beviset.

- (5) Staten har i prosesskriv 22. desember 2022 bedt om tillatelse til å legge frem en spørreundersøkelse fra juni 2022 gjennomført av Opinion på oppdrag fra Skatteetaten. Ankeutvalget kan ikke se at spørreundersøkelsen vil endre sakens karakter eller vidløftiggjøre saken. Tillatelse blir derfor gitt, jf. tvisteloven § 30-7.
- (6) A har i prosesskriv 6. januar 2023 bedt om tillatelse til å legge frem en skriftlig forklaring om hvorfor prisoverslaget fra Mesterhus, som staten ble tillatt å føre ved ankeutvalgets kjennelse 7. november 2022, ikke er sammenlignbart med hans avtale med entreprenøren Atom som han hadde avtale med. Staten har i prosesskriv 13. januar 2023 ikke protestert mot fremleggelsen, jf. tvisteloven § 21-12 andre ledd. A forklarte seg også for de tidligere instansene, og forklaringen hans anses derfor ikke som et nytt bevis som krever utvalgets samtykke etter tvisteloven § 30-7, jf. HR-2019-447-U avsnitt 6. Dokumentet kan altså legges frem uten utvalgets samtykke.
- (7) Staten har i prosesskriv 6. januar 2023 bedt om tillatelse til å legge frem utskrift av en del av As partsforklaring for lagmannsretten der han uttaler seg om bakgrunnen for at han betalte 20 000 kroner i kontanter til Atoms arbeidstakere. Utskriften skal ifølge staten underbygge at A burde forstått at det dreide seg om «svart arbeid». A har anført at forklaringen er irrelevant for sakens spørsmål og protestert mot fremleggelsen.
- (8) Ankeutvalget kan ikke se at beviset vil endre sakens karakter eller vidløftiggjøre saken. Tillatelse blir derfor gitt, jf. tvisteloven § 30-7. Ankemotpartens innvendinger mot relevansen av As forklaring vil kunne påpekes under ankeforhandlingen.
- (9) Når det gjelder *nye faktiske grunnlag*, bemerker ankeutvalget at bestemmelsen i § 30-7 ikke gjelder for påstandsgrunnlag som har vært påberopt for lagmannsretten, med mindre de kan anses frafalt, jf. Rt-2012-1573 avsnitt 10. Den får heller ikke anvendelse på anførsler som bare bygger på nye rettslige synspunkter, eller som trekker inn faktiske omstendigheter som ikke skiller seg vesentlig fra de faktiske omstendigheter som tidligere har vært påberopt, jf. Rt-2012-1573 avsnitt 9.
- (10) A anførte i prosesskriv 6. og 9. januar 2023 at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom hans handlinger og statens tap. I prosesskriv 16. januar 2023 har A presisert at det var feil å benevne anførselen som manglende årsakssammenheng. Det som gjøres gjeldende, er at han ikke handlet uaktsomt fordi han ikke hadde noen handlingsalternativer som ville forhindret statens tap. Slik anførselen nå er presisert, ligger den, slik også staten har gitt uttrykk for, innenfor det Høyesterett skal prøve, og samtykke etter § 30-7 er derfor ikke nødvendig.
- (11) A har videre anført at styreleder og daglig leder i entreprenørselskapet han hadde avtale med – B – må identifiseres med selskapet. Staten kan derfor etter hans oppfatning ikke fremme kravet mot A før det er avklart at det heller ikke er noe å hente hos B. A har også for lagmannsretten gjort gjeldende innvendinger av lignende karakter. Anførselen er imidlertid for Høyesterett presisert slik:

«Vi vil presisere anførselen slik at styreleder og daglig leder generelt må identifiseres med selger. I vårt tilfelle må det uansett anses bevist at det er daglig leder og styreleder B

som har besluttet og gjennomført forbrytelsen i Norge. I dette tilfellet kan det derfor ikke være aktuelt å gjøre gjeldende det subsidiære ansvaret før kravet er forsøkt inndrevet hos ham som har utført selve forbrytelsen.»

- (12) Slik ankeutvalget oppfatter det, er dette frifinnelsesgrunnlaget nytt for Høyesterett. De faktiske forholdene som påberopes som grunnlag for identifikasjon, bringer inn et nytt vurderingstema i saken som skiller seg «vesentlig» fra det som har vært påberopt tidligere, sammenlign Rt-2012-1573 avsnitt 9.
- (13) Etter ankeutvalgets syn må derfor påstandsgrunnlaget om identifikasjon mellom Atom og B anses som et «nytt faktisk grunnlag» som krever tillatelse etter tvisteloven § 30-7. Sentralt i den vurderingen står om sakens karakter vil endres eller vidløftiggjøres, jf. for eksempel HR-2022-1087-U avsnitt 10.
- (14) Det nye påstandsgrunnlaget reiser et spørsmål av en annen karakter enn det som er tillatt fremmet, og det krever mer tid i avdeling. Dessuten er påstandsgrunnlaget fremsatt relativt sent i saksforberedelsen.
- (15) Utvalget legger også vekt på at det er ønskelig å konsentrere behandlingen for Høyesterett om de prinsipielle spørsmålene i saken, jf. rettsboken fra det saksforberedende rettsmøtet 23. september 2022.
- (16) Ankeutvalget har derfor kommet til at vilkårene for å tillate endringen etter § 30-7 ikke er oppfylt.
- (17) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G I K J E N N E L S E

Bilag 2 til ankende parts prosesskriv 17. januar 2023 tillates fremlagt.

S L U T N I N G I B E S L U T N I N G

Bilag 1 til ankende parts prosesskriv 22. desember 2022 tillates fremlagt.

Anførselen om identifikasjon mellom Atom og B avskjæres.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)